

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 2130
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-19139)

18 Temmuz 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) TBMM Başkanlığının 25.03.2013 tarih ve KAN.KAR.BŞK.43452547-120.00 – 7/19139-186905 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 27.03.2013 tarih ve 31853594-610-2-3663-1673 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Alaattin YÜKSEL'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımca cevaplandırılmasını tensip ettikleri, 7/19139 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Başkanlığı

Bilgi :
Başbakanlık

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/19139)**

Soru 1:

İzmir'in Gaziemir ilçesinde 70 dönüm araziye kurulan ve burada 70 yılı aşan süredir külçe kurşun imal eden fabrikanın arazisinde ortaya çıkan kimyasal atıkların bulunduğu alan ile ilgili, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) yönlendirmesiyle toprakla örtüldüğü ortaya çıkmıştır. Radyoaktif atıkların toprak örtülerek depolanması saklanması akıl ve bilimle bağdaşan bir yöntem değildir.

Bu kapsamda:

- İzmir Gaziemir'deki radyoaktif atıklar, ilk ne zaman belirlenmiştir? Söz konusu atıklarla ilgili ne işlem yapılmıştır?

Cevap 1:

İzmir ili Gaziemir ilçesinde bulunan hurda akü ve diğer malzemelerden kurşun elde eden bir fabrikada üretilen atıklar 2007 yılında bertaraf edilmek üzere İzmit'te bulunan İZAYDAŞ tesisine gönderilmekte iken, İZAYDAŞ girişinde bulunan radyasyon tespit sistemleri alarm vermiş, fabrikanın ürettiği cüruf malzemede bulunan radyoaktif bulaşma ilk kez tespit edilmiştir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından radyoaktivite bulaşmış cüruf atıkları ile ilgili olarak yapılan işlem ve incelemelerin ayrıntıları, TAEK'in resmi internet adresinde (www.taek.gov.tr) kamuoyunun bilgisine sunulmuş olan Basın Açıklamasında (No: 04/2012) yer almaktadır.

Sorular 2, 5, 6:

- 2006 yılında başlayan incelemeler çerçevesinde TAEK tarafından fabrikaya yapılan yazılı uyarılara fabrikanın kapatılma sürecinde ilgililer tarafından gerekli yaptırımların yapılmadığı tespit edilmiş midir? Tespit edilmişse gerekli önlemleri almayan ilgili kişi kurum ve kuruluşlar hakkında ne gibi işlemler gerçekleştirilmiştir?
- TAEK'in radyoaktif atıkların üzerinin toprakla örtülmesine ilişkin talimatının bilimsel dayanağı nedir? İzmir'in topraklarını uzun yıllar kirletebilecek olan radyoaktif atıkların üzerinin yalnızca toprakla örtülmesinin yeterli görülmesi hangi bilimsel kritere göre dayandırılmıştır?
- İzmir'deki uygulama, TAEK'in radyoaktif atıkların saklanması, depolanması mevzuatına ya da Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın belirlediği ölçütlere uygun mudur? Bilim insanlarını, meslek örgütlerini ve İzmirliileri isyan ettiren bu uygulamanın sorumluları hakkında bir işlem yapacak mısınız?

Cevaplar 2, 5, 6:

İzmir Valiliğince yapılan incelemeler sonucu tehlikeli atıkların Kanun ve Yönetmelikler kapsamında yayımlanan usul ve esaslara aykırı olarak bertaraf ettiği tespit edilen firma hakkında 12.04.2007 tarihinde Türk Ceza Kanunu'nun 181 inci maddesi (çevreyi kasten kirletmek) gereğince İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Şirkete 13.03.2008 tarihinde de 321.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanmıştır. İdari para cezasına karşı İzmir 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesinde İzmir Valiliği aleyhine açılan dava Danıştay 6 ncı Dairesi Başkanlığının 03.11.2009 tarihli kararı ile İzmir Valiliği lehine sonuçlanmıştır. Türk Ceza Kanunu gereğince yapılan suç duyurusu doğrultusunda İzmir 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava ise devam etmektedir.

Aslan Avcı Döküm Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ait sahadaki radyoaktivite tespit edilen alanların yüzeyinin toprakla örtülmesinin nedeni radyoaktif atıkların nihai bertarafı değildir. Söz konusu

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/19139)**

alandaki uygulamanın amacı nihai bertarafı kadar geçecek zaman diliminde gerek tüm uyarı ve tedbirlere rağmen sahaya izinsiz girenlerin olma ihtimaline, gerekse sahadaki radyoaktif kirlenmenin boyutlarının tespit edilmesine yönelik sürdürülen çalışmalar sırasında çalışanların istenmeyen radyasyon dozuna maruz kalmalarına karşı tedbir alınmasıdır. Nihai bertaraf aşamasından sonra mevcut durumda üzeri toprakla örtülen radyoaktivite bulaşmış malzemeler için de gerekli nihai işlem yapılması temin edilecektir.

Sorular 3, 4:

-Yapılan incelemeler ve ölçümler sonucu 08 Eylül 2008 tarihinde TAEK tarafından Aslan Avcı Döküm Sanayi ve T.A.Ş. firmasına uyarı amaçlı yazılan yazı da gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin İzmir Valiliği, İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilen yazıya ilişkin hangi çalışmalar ve denetimler yapılmıştır?

-TAEK tarafından yapılan çalışmalar sonucu radyoaktif bulguların olduğu tespit edilmesine rağmen İzmir Valisi Cahit Kıracı'nın yaptığı açıklamada "Gaziemir'de mobil radyasyon ölçüm yapan alet var, sonuçlar internette de veriliyor. Verinin ne olduğuna bakabilirsiniz, İzmir ortalamasının da altında" şeklindeki ifadeleri son derece yaşamsal olan bir konunun örtüleceği unutturulacağı anlamına mı geliyor?

Cevaplar 3, 4:

TAEK tarafından yapılan inceleme ve ölçümler sonucunda, saha dışında ve çevrede yaşayan halk için radyolojik açıdan bir tehlike olmadığı tespit edilmiştir. Adı geçen fabrika sahasının girişine çevresel radyasyon izleme sisteminin parçası olarak bir radyasyon ölçüm istasyonu kurulmuş olup ölçüm sonuçları TAEK tarafından düzenli olarak izlenmektedir. İzleme sonuçları, TAEK internet sitesinden kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Ölçüm sonuçları, 4'ü İzmir'de olmak üzere Türkiye sathında konuşlu 148 istasyonda ölçülen radyasyon değerleri ile karşılaştırıldığında, sonuçların hem Türkiye hem de İzmir ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Ayrıca, bölgeden alınan çevre numunelerinde de söz konusu cüruftan kaynaklanan bir radyoaktivite tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak radyoaktivitenin tesis dışındaki toprak, su ve hava ortamlarına yayıldığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Ayrıca firma tarafından bildirilen, radyoaktivite bulaşmış olma ihtimali olan ortamlarda çalışmış görevlilerden kan numuneleri alınarak kromozom aberasyon testleri yapılmış olup radyasyona dayalı bir sağlık etkisi tespit edilmemiştir.

Soru 7:

İzmir Gaziemir'deki radyoaktif atıkların, uluslararası mevzuata uygun, çevreyi, toprağı ve yer altı sularını kirlilemeyecek şekilde depolanması için bir çalışma yapılacak mıdır? İzmir halkı radyoaktif kirlilikten korunacak mıdır? Yoksa, İzmir halkı kaderine mi terk edilecektir?

Cevap 7:

Sahada bulunan radyoaktivite bulaşmış cüruf malzemenin nihai bertarafı için bir radyoaktif atık bertaraf tesis tipi olan yüzey bertaraf tesisinin kurulması gerekmektedir. Bu bağlamda;

- Mevcut sahada yapılacak jeofizik etütler sonucunda sahada bulunan atık miktarının belirlenmesi, konunun idari, teknik ve mali boyutlarının ortaya çıkarılması,
- Açılacak gözlem kuyularından elde edilecek veriler ve radyoaktif malzemenin taşınmasına ilişkin hususlar da dikkate alınarak, konunun idari, teknik ve mali boyutları

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/19139)**

bir arada değerlendirilerek bertarafın mevcut sahada mı yoksa başka bir yerde mi yapılacağına karar verilmesi,

- Atıklar mevcut sahada bertaraf edilecek ise, mevcut saha için gerekli lisanslama koşullarına uygun olarak TAEK'ten yüzey bertaraf tesisi lisansı alınması ve alınacak lisans koşullarına uygun olarak bertaraf tesisinin işletilmesi,
- Atıklar başka bir yerde bertaraf edilecekse, belirlenecek saha için gerekli lisanslama koşullarına uygun olarak yüzey bertaraf tesisi kurmak ve işletmek üzere TAEK'ten lisans alınması ve alınacak lisans koşullarına uygun olarak bertaraf tesisinin kurulması ve işletilmesi gerekmektedir.

Konuya ilişkin çalışmalar İzmir Valiliği koordinasyonunda TAEK'in teknik görüş ve önerileri çerçevesinde yürütülmektedir.